

Ahşap Oyuncak Ustası Haşim Süzme'nin Gözünden Oyuncak

Ahmet UYĞUR¹

Sidal KORKMAZ²

Geliş Tarihi: 25.10.2021

Kabul Tarihi: 09.12.2021

Doi: 10.47503/jirss.1014705

Özet

Bu çalışmada ahşap oyuncaklarıyla ünlenmiş olan Haşim Süzme'nin oyuncak ustası olma sürecindeki etkenlerin ortaya konması ve ahşap oyuncakların eğitimde kullanım alanlarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma olgu-bilim deseninde tasarlanmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Araştırmada Haşim ustanın küçük yaşlardan itibaren ahşaptan eşyalar yaptığı geçen zamanla beraber ahşap oyuncak ustası olması sürecinde belli aşamalar kat ettiği söylenebilir. Ahşap oyuncak ustası Haşim Süzme'nin kullandığı materyalin yıllar içinde değişiklik göstermediğini söylemek mümkündür. Ahşap oyuncak ustası Haşim Süzme 10 yıldır okullara oyuncak temin ettiği, yılda yaklaşık 1200 oyuncak ürettiği ve istenildiği takdirde okullara ücretsiz olarak oyuncak gönderdiği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın sonuçları değerlendirildiğinde; Haşim Süzme gibi ülkemizin farklı bölgelerinde bulunan ahşap oyuncak ustalarının tanıtılması amacıyla çalışmalar yapılabilir. Bu sayede bölgedeki okullar materyal temini açısından ahşap oyuncak ustalarından faydalanabilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Haşim Süzme, Olgu-bilim, Oyuncak, Sosyal Bilgiler.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkiye. auygunahmet@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9282-2631>

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkiye. sidalkorkmz@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1297-6273>

Toy Through the Eyes of Wooden Toy Master Haşim Süzme

Received Date: 25.10.2021

Accepted Date: 09.12.2021

Doi: 10.47503/jirss.1014705

Abstract

In this study, it is aimed to reveal the factors in the process of becoming a toy master of Haşim Süzme, who is famous for his wooden toys, and to determine the areas of use of wooden toys in education. In the study, one of the qualitative research methods, interview method was used. The research was designed in the case-science pattern. The data obtained were analyzed by descriptive analysis technique. In the research, it can be said that Haşim master made wooden items from an early age and went through certain stages in the process of becoming a wooden toy master with the passing time. It is possible to say that the material used by the wooden toy master Haşim Süzme has not changed over the years. It has been concluded that wooden toy master Haşim Süzme has been supplying toys to schools for 10 years, producing about 1200 toys a year and sending toys to schools for free if desired. When the results of the study are evaluated, studies can be carried out to introduce wooden toy masters located in different regions of our country, such as Haşim Süzme. In this way, schools in the region can benefit from wooden toy masters in terms of material supply.

Keywords: Education, Haşim Süzme, Phenomenology, Social Studies, Toy.

GİRİŞ

Her insanın farklı çocukluk yaşantıları geçirdiği bilinmektedir. Ancak her insanın farklı çocukluk yaşantıları olsa da her çocuğun hayatında olan ortak bir kavram vardır ki o da “oyuncak” tır. Oyuncak, çocukların yaratıcılıklarının ve hayal güçlerinin gelişmesini sağlayan aynı zamanda bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimlerini destekleyen her türlü oyun malzemesi olarak nitelendirilmektedir (Özyürek, Tezel Şahin ve Gündüz, 2018). Bir başka tanıma göre ise “yaş veya cinsiyetten bağımsız olarak bir çocuk, yetişkin veya bir hayvan için oyun amaçlı tasarlanmış nesnedir” (Heljakka, 2008:21). Oyuncaklar her ne kadar bütün yaş gruplarına hitap etse de çocuklar için önemi ayrıdır. Çünkü oyuncaklar, çocuğun gelecek yaşantısına hazırlanmasına yardımcı olarak önemli katkılar sağlamaktadır (Dalğar ve Kaya, 2017). Oyuncak, çoğunlukla yalnızca bir oyun nesnesi olarak bilinse de bundan çok daha fazlasıdır. Oyuncak sayesinde çocukların hayal dünyaları gelişirken, motor becerileri artmaktadır. Aynı zamanda sosyal ve zihinsel gelişim açısından ilerleme göstermektedirler (Özer ve Akgül, 2021). Oyuncak çocuk için hayata hazırlanmanın ötesinde öz benliğini tanıması ve davranış modelleri oluşturarak pratiğe yansıtması açısından da büyük önem taşır. Bundan dolayı çocukla oyuncak arasındaki ilişki basite indirgenmeyecek derecede kuvvetli ve önemlidir (Özgenç Erdoğan ve Renda, 2021).

Oyuncaklar insanlık tarihinde ilk anlardan beri var olan nesnelere konumundadır (Vatandaş, 2020). Öyle ki oyuncak tarihini eski taş devrine kadar götürmek mümkündür. Ancak bu dönem insanların barınma ve güvenlik ihtiyaçlarından doğan sorunlar nedeniyle oyuncak kavramının içinin doldurulamamasına neden olmuştur (Onur, 2019). Bu yüzden oyuncakın tarihine bakıldığında tarihte bilinen ilk oyuncakların Mısırlılara ait olduğu düşünülmektedir (Kırman, 2019). Öyle ki İlk Çağda bulunan oyuncakların eğlence amaçlı olduğu düşünülürken (Vatandaş, 2020), yakın tarihte bu oyuncaklara anlamlar yüklenerek zamana yönelik bilgiler edinilmeye çalışılmıştır (Özgenç Erdoğan ve Renda, 2021). Bundan hareketle oyuncakların yaşanan toplumun kültürel özelliklerini ve yaşanan çağın tarihini yansıttığı görülmektedir (Köycekaş ve Köycekaş, 2015). Orta Çağa gelindiğinde ise oyuncakların tamamen sınıf göstergesi haline büründüğünü söylemek mümkündür. Durumu iyi ailelerin çocuğunun oyuncakları pahalı ve güzelken, işçi çocuklarının oyuncaklarının babasının mesleğini yansıtan türden dışarı çıkmaması bu durumun göstergelerindedir. Öte yandan Rönesans dönemine bakıldığında oyuncakların düğün hediyesi olarak verildiği ve süs amaçlı kullanıldığı bilinirken, gerçek amacından saptığı da görülmektedir (Onur, 2019). 18. yüzyıla gelindiğinde ise aydınlanma çağının etkisiyle oyuncak alanında belirgin değişikliklerin olduğu görülmektedir. Özellikle Rousseau ile birlikte oyuncak önem kazanmış ve hızla gelişmiştir (Akgül ve Öztürk, 2004). Sanayi inkılabı ile birlikte ise oyuncaklarda seri üretime geçilmiş, el işçiliği azalmış ve bu da oyuncakın gelişim sürecinde dönüm noktasını oluşturmuştur (Dalğar ve Kaya, 2017). 20. yüzyıla gelindiğinde ise yaşanan dünya savaşları döneminin oyuncaklarına yansımış ve kullanılan malzemeye göre oyuncakın niteliği değişmiştir.

Türk kültürüne bakıldığında oyuncakçılık Orta Asya’dan beri var olan bir zanaat olarak bilinse de (Kırman, 2019), ilk defa örgütlü oyuncak yapımı 17. yüzyılda Eyüp’te başlamıştır

(Kozak ve Günçan, 2021). Eyüp'te üretilen bu oyuncakların semte gelen halk tarafından çeşitli etkinliklerde kullanılmak üzere alındığı görülürken seyyar olarak satıldığı da bilinmektedir (Gürpınar, 2014). Öte yandan hemen hemen aynı dönemlerde saray çocukları için Avrupa'dan getirtilen ve onların pedagojik gelişimlerine katkı sağlayacak olan oyuncakların varlığı da göze çarpmaktadır (Uçan, 2019). 1930'lu yıllardan itibaren endüstriyel hayatın getirdiği yaşam biçimiyle birlikte oyuncaklar bu yönde şekil değiştirmiş ve kullanılan malzemeler çeşitlilik göstermiştir. 1960'lı yıllara gelindiğinde gelenekselleşmiş oyuncak yaklaşımı yerine küreselleşmiş oyuncak tipi yaygınlaşarak yerini ticari bir anlayışa bırakmıştır (Gürpınar, 2014). Günümüze gelindiğinde de oyuncakların yaşanan teknolojik değişimden etkilendiği ve günümüz koşullarına göre şekillendiği görülmektedir.

Oyuncaklar sadece kullanım alanları ve görünüm itibariyle değil yapımında kullanılan malzemeler açısından da zamanla değişim göstermiştir. İnsan yaşamında yaşanan çeşitli ilerlemeler üretim yöntemlerine de yansımış, üretim yöntemlerinde yaşanan değişimler bütün alanları etkilemiş, günlük yaşamın içinde sıklıkla karşımıza çıkan objeleri işlev ve biçim ilişkilerini yeniden düzenlemiştir (Ak, 2006). Bu sebeple oyuncak yapımında kullanılan malzemelerin bu değişimlerden etkilendiğini söylemek mümkündür.

Oyuncak yapımında kullanılan materyaller göz önünde bulundurulduğunda tarihte bilinen ilk oyuncakların bulunduğu Mısır'da tahtadan yapılmış atlara rastlanmıştır (Ravenscroft, 1999, akt. Ak, 2006). Gorman (1985), Antik Mısır'da sadece tahtadan değil aynı zamanda kilden yapılan oyuncaklara, papirüs ve deriden yapılan toplara da değinmektedir. Öte yandan Heinrick Schiliemann'ın Truva'da bulduğu kilden yapılmış bebeğin adı "Çingiraklı bebek" olup Antik Yunanda yaygın olan oyuncaklardandır (Niemann ve Onur, 2019). Aynı dönemde tekerlekli kilden yapılan hayvan figürlü oyuncaklar da görülmektedir (Aydın, 2012). Ayrıca Antik Roma'da ise metalden yapılan asker figürlerine rastlamak mümkünken (Akgül ve Öztürk, 2004), bilyelerin daha ön planda olduğu ancak bunların kaba bir şekilde yapıldığı söylenebilmektedir (Onur, 2019).

18.yüzyılda oyuncakçılığın Almanya'da ön plana çıkmasıyla beraber ahşaptan yapılan oyuncaklar görülmeye başlanmıştır (Özgenç Erdoğan ve Renda, 2021). Aynı yüzyılda hareketli oyuncakların yaygınlaşmasıyla mekanik malzemeler oyuncaklarda kullanılmaya başlanmış fakat kağıt ve kartonun oyuncak yapımında kullanımı da devam etmiştir (Gorman, 1985). 19. yüzyılda Almanya'da camdan yapıma ve el yapımı bilyeler görülürken (Aydın, 2012), 20. yüzyılda polistren ile birlikte oyuncaklarda plastik kullanımı yaygınlaşmaya başlamıştır (Ak, 2006). 21. yüzyıla gelindiğinde oyuncak yapımında birçok malzemenin yanı sıra çiplerin de oyuncaklarda kullanılmaya başlandığı göze çarpmaktadır. Günümüzde ise oyuncak yapımında ağırlıklı olarak kullanılan malzeme plastik olmuştur. Ancak plastiğin çevreye verdiği zarar göz önünde bulundurulduğunda oyuncakların büyük ölçüde ahşaba döndüğü görülmektedir (Aydın, 2012).

Oyuncakların geçmişten günümüze hemen hemen her alanda farklı şekil ve malzemeler ile kullanıldığı görülmüştür. Yakın yüzyıla bakıldığında ise oyuncakların Piaget ve Dewey gibi

düşünürlerin etkisi ile eğitim hayatımızda sıklıkla kullanılan bir materyal haline geldiği dikkat çekmektedir. Günümüzde eğitimin amacı anlayan, sorgulayan, yenilikçi fikirler üreten ve üretimle rekabet edebilen kişiler yetiştirmektir. Çocukların bu özellikleri oyun ve oyuncak ile bir araya gelerek kazanması mümkündür. Dünyada eğitim alanında önde gelen ülkeler, eğitim sistemini oyun, oyuncak ile beraber oyuncak müzelerini entegre etmiş ülkelerdir. Son zamanlarda yaygınlaşan “Montessori Sınıfları” etkisi ile de sınıflarda oyuncakların verimli bir şekilde kullanılması ana tema haline gelmiştir (Önder, 2020). Zoroğlu ve Elbir’e (2019) göre de oyuncakın eğitimde kullanılmasını kaçınılmaz bir durumdur. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında insanlar çocuklarının eğitimi için daha çok para harcamaya başlamış, oyuncak üreticileri ise “eğitsel ve yaratıcı oyuncaklar” olarak piyasaya sürdükleri bu ürünleri eğitim için temel gereçler olarak nitelendirmişlerdir (Ak, 2006). Böylelikle eğitimde oyuncak kullanımı sayesinde çocuklar; neden-sonuç ilişkisi kurabilme, şekil-zemin ayrımı yapabilme, problem çözme ve zihinde canlandırma gibi bir takım yeteneklerini geliştirebilmektedir (Akaroğlu ve Dereli, 2012). Eğitimde oyuncak kullanımı kadar kullanılan oyuncakın malzemesi de aynı derecede önem taşımaktadır. Sürdürülebilir bir malzeme olan ahşaptan yapılan oyuncaklar, basit ve sade yapısı itibarıyla ön plana çıkmaktadır. Bundan dolayı eğitimde ahşap oyuncak kullanımı gelişimin ayrılmaz bir parçasıdır (Usta, 2021).

Eğitimde oyuncak kullanımının faydalarından yola çıkılarak ahşap oyuncak ustası Haşim Süzme’nin oyuncak ustası olmasını etkileyen süreçler ve tasarladığı ahşap oyuncakların eğitimde kullanım alanlarının belirlenmesine yönelik yapılan bu çalışmada, oyuncak ustası Haşim Süzme’nin doğrudan ifadelerine yer verilmiştir. Alanyazında oyuncak ve oyun konularında çalışmalar olsa da (Ak, 2006; Korucu ve Kurtlu, 2016; Önder, 2020), bu oyuncakları oluşturan bir usta ile yapılan bir görüşmeye rastlanmamıştır. Bundan dolayı alanyazında eksik olarak görülen bu konuya katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel yaklaşım benimsenmiştir. Bu amaçla araştırmada “oyuncak” olgusunun derinlemesine irdelenmesi için nitel araştırma desenlerinden olgu-bilim deseni kullanılmıştır. Olgu-bilim deseni vasıtasıyla farkında olduğumuz fakat derinlemesine ve detaylı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanılmasının hedeflenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu bakımdan araştırmada ahşap oyuncak ustası Haşim Süzme ile görüşme yapılmasından dolayı bu model benimsenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt temelli örnekleme yoluyla seçilen Haşim Süzme oluşturmaktadır. Haşim Süzme, Antalya’nın Muratpaşa ilçesinde küçük bir oyuncak atölyesi sahibidir. Haşim usta burada çoğunluğu ahşaptan çeşitli

oyuncaklar tasarlamaktadır. Yapmış olduğu oyuncakları talep edilmesi halinde okullarda öğrencilerin yararına sunmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme; bireylerin tutumlarına, deneyimlerine, görüşlerine, duygularına, şikayetlerine ve inançlarına yönelik bilgi elde etmede etkili bir yöntemdir. Bu yüzden ilk bakışta kolay bir veri toplama yöntemi gibi görünse de; görüşme duyarlık, yoğunlaşma, beceri, öngörü, zihinsel uyanıklık, bireyler arası anlayış gibi çok boyutu kapsamasından dolayı hem bir sanat hem de bir bilimdir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu nedenle yapılacak görüşme için açık uçlu sorular hazırlanmış hazırlanan bu sorulara alan uzmanının görüşleri doğrultusunda son şekli verilmiştir. Görüşme sırasında çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğini arttırması bakımından iki farklı röportör tarafından görüşmeler kayıt altına alınmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Betimsel analiz, bir ortamdaki insanlar, yer veya olay ile ilgili bilgilerin detaylı yorumunu içermektedir (Creswell, 2017). Bu doğrultuda çalışmada elde edilen veriler alanında uzman üç farklı uzman tarafından analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesi, çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğini arttırması bakımından araştırmacı dışında alanında uzman iki kişi ile gerçekleştirilmiştir. Miles ve Huberman'ın (1994) $R(\text{Güvenirlik}) = \frac{Na (\text{Görüş Birliği})}{Na (\text{Görüş Birliği}) + Nd (\text{Görüş Ayrılığı})} \times 100$ formülü kullanılarak yapılan hesaplama göre güvenilirlik %83 olarak bulunarak araştırma güvenilir kabul edilmiştir.

BULGULAR

1. Haşim ustanın kendini tanıtmaya yönelik bulgular

Haşim ustanın kendini tanıtmaya istendiğinde 75 yaşında 4 çocuk sahibi olduğu görülmektedir. Ayrıca Haşim ustanın büyük bir ailede yetiştiği ve ailesinin sahip olduğu mesleğe yönelik bilgilere erişilebildiği belirlenmiştir. Haşim ustanın konuya yönelik ifadeleri şu şekildedir:

“Adım Haşim Süzme. 75 yaşındayım. 4 çocuk babasıyım. Kalabalık bir ailede büyüdüm. Çünkü Amcam vefat edince amcamın çocuklarına babam bakmak durumunda kaldı. Babam da polis olunca çocukluğum farklı illerde geçti.”

2. Haşim ustanın ne zamandan beri bu işi yaptığı, bu işi yapmaya nasıl karar verdiği ve oyuncak yaparken kendisine yardımcı olan birinin olup olmadığına yönelik bulgular

Haşim ustanın ne zamandan beri bu işi yaptığı, bu işi yapmaya nasıl karar verdiği ve oyuncak yaparken kendisine yardımcı olan birinin olup olmadığına sorulduğunda öncelikle Haşim

ustanın ahşap oyuncak ustalığıyla küçük yaşlardan beri ilgilendiği, oyuncak ustalığına karar vermesinde ise öğretmenin etkili olduğu söylenebilmektedir. Öte yandan babasının mesleği ve ikamet ettikleri yerin bu işe yönelmesinde etkili olduğu görülmektedir. Haşim ustanın konuya yönelik ifadeleri şu şekildedir:

“Çok küçük yaşlardan itibaren bu işle ilgileniyorum. Tabi bu işin en önemli yanı sevmek. İlkokulda okurken bir öğretmenim trampetlerin bageti kırılınca düzeltmem için bana görev verdi. ‘Haşim sen bunları yaparsın’ dedi. Tabi öğretmenim benim yeteneğimin farkındaydı. Çünkü ilkokul 2. Sınıftayken bile bıçak, ağaçtan kılıç vb. yapardım. Bunları yaptığımı da çoğu kişi bilirdi. Bu olaydan sonra ahşabı elimden bırakmadım. Onun haricinde babamın işi gereği Kastamonu da yaşarken Kırkçeşme yokuşu diye bir yer vardı. Orda Ermeniler de yaşardı. Ermenilerin kızak vb. yaptığını görünce onların nasıl yaptığını öğrendim ve kendim daha iyisini yapmaya başladım. Oradan iyi para kazanınca bu işe başladım ve bu şekilde devam etti. Ayrıca oradaki Ermenilerin çocukları ile arkadaşlık. Onların zararını değil faydalarını gördüğümü de eklemek istiyorum. Ondan sonra ahşap işini sürdürdüm, 55 senedir de bu şekilde devam etmekte. Oyuncak yaparken bana herhangi biri yardımcı olmadı. Kendi kendime bu işe başladım. Yeteneklerimin farkındaydım. Uçurtma vb. şeyler yapıyordum zaten. Bunu daha ileri boyutlara taşıyabildim.”

3. Haşim ustanın oyuncak tanımı ve başka mesleği olup olmadığına yönelik bulgular

Haşim ustadan kendine özgü bir oyuncak tanımı yapması istediğinde oyuncacı “yaşanmamış çocukluk” olarak ifade ettiği görülmektedir. Öte yandan ahşap oyuncak ustalığı dışında farklı bir mesleği olup olmadığı sorulduğunda ise ek bir işle uğraşmadığı, tek mesleğinin ahşap oyuncak ustalığı olduğunu ifade etmiştir. Haşim ustanın konuya yönelik ifadeleri şu şekildedir:

“Benim için oyuncak yaşanmamış çocukluk anlamına gelir. Yaşayamadığım çocukluğun anılarını oyuncaklarımda saklarım. Ahşap oyuncak ustalığı dışında başka mesleğim yok.”

4. Haşim ustanın oyuncak yaparken ne hissettiği ve bu oyuncakları tasarlarken kullandığı materyallerin değişim gösterip göstermediğine yönelik bulgular

Haşim ustanın oyuncak yaparken ne hissettiği ve bu oyuncakları tasarlarken kullandığı materyallerin değişim gösterip göstermediği sorulduğunda, Haşim ustanın oyuncak tasarlarken genellikle uygulandığı, oyuncakları tasarlarken kendi çocukluğundan ve ailesinden izler taşıdığı belirlenmiştir. Bu oyuncakların tasarlanma sürecinde ise materyalin değişim göstermediği, hep ahşap materyaller kullanarak oyuncaklar tasarladığı görülmektedir. Haşim ustanın konuya yönelik ifadeleri şu şekildedir:

“Genelde ilk yaptığımda ağlarım. Çünkü kalabalık bir aileden geldiğim için oyuncak alacak imkanlara sahip değildim. Ahşaptan kendime oyuncaklar yapardım. İşte bu yüzden oyuncak yaparken o günlere gidiyorum. Hep ahşap oyuncak tasarladım. Ahşap harici herhangi bir materyal kullanmadım.”

5. Haşim ustanın oyuncakları tasarlarken halk kültürü ögesine yer verme durumuna yönelik bulgular

Haşim ustanın ahşap oyuncakları tasarlarken halk kültürüne yönelik ögelere yer verip vermeme durumu sorulduğunda bunun isteğe bağlı gerçekleştiğini, genellikle müzelerin bu yönde talepte bulunduğu, herhangi bir talep oluşmadığı durumda ise halk kültürü ögesine özellikle yer vermediği görülmektedir. Haşim ustanın konuya yönelik ifadeleri şu şekildedir:

“Müzeler istediği zaman tasarlıyorum. Onun haricinde pek kullanmıyorum. Genelde tiyatro oyuncularına yönelik oyuncaklar tasarlıyorum.”

6. Haşim ustanın Antalya iline özgü bir oyuncak tasarlama durumuna yönelik bulgular

Haşim usta kendisine Antalya'ya özgü bir oyuncak olup olmadığı sorulduğunda oyuncakların yöresine yönelik herhangi bir kayıt olmadığı ancak Kültür Bakanlığının bu konuda kendisine referansta bulunduğunu ve böylelikle oyuncakların yörelere yönelik kayıt altına alınmaya çalışıldığı ifade edilmiştir. Haşim ustanın konuya yönelik ifadeleri şu şekildedir:

“Açıkçası oyuncakların hangi yöreye ait olduğuna dair herhangi bir kayıt bulunmuyor. Bu konuyu çok araştırdım ancak bir sonuç elde edemedim. Geleneksel oyuncaklarımız genelde her yöreye ait oluyor. Kültür Bakanlığı sanatçısı olmamdan dolayı Kültür Bakanlığı benim fikirlerime göre kayıt altına almaya çalışıyor.”

7. Haşim ustanın okullara yönelik materyal tasarlamasına yönelik bulgular

Haşim ustanın okullara materyal tasarlamasına yönelik görüşleri sorulduğunda okullara 10 yıldır materyal gönderdiği ortalama yıllık 1200 adet oyuncak ücretsiz olarak okullara ulaştırdığı belirtilmiştir. Öte yandan bu oyuncakların yurt içi ile sınırlı olmadığını ve yurt dışından da oyuncak talebinde bulunduğu görülmektedir. Haşim ustanın konuya yönelik ifadeleri şu şekildedir:

“10 senedir okullara materyal gönderiyorum. Yıllık 1200 tane yapar, okullara gönderirim. Tabii ki ücretsiz olarak gönderiyorum. Öğretmenler gelip benden dersine özgü bir oyuncak tasarlamamı istemiyor. Halbuki Almanya'nın bir köyünden bile arayıp oyuncak göndermemi isteyen var. Ayrıca örneğin havacılar gününe özgü uçurtmalar yapıp ABD'ye gönderdim. Bana belge yollamışlar. Onlara bir çöp göndersen bile mutlaka karşılığını veriyorlar.”

8. Haşim ustanın farklı branş ve sınıf düzeylerine yönelik materyal tasarlamasına yönelik bulgular

Haşim usta farklı branş ve sınıf düzeylerine yönelik materyal tasarlama durumu sorulduğunda özellikle branş olarak özel eğitim öğretmenlerine yönelik materyallerin tasarlandığı sınıf düzeyinde incelendiğinde ise yine özel eğitim sınıfları, anaokulları ve ilkokullara yönelik oyuncak tasarladığı belirtilmiştir. Haşim ustanın konuya yönelik ifadeleri şu şekildedir:

“Genelde özel eğitim öğretmenlerine yönelik materyal tasarlıyorum. Çünkü çoğunlukla onlar istiyorlar. Onun haricinde anasınıfları da istiyor. Ayrıca yenilikçi ve ilerici bir anlayışa sahip olan müdürler gelerek geleneksel oyuncakları öğrencilerine tanıtmak istediğini söyler ve okullara göndeririz. Kaçıncı sınıflara yönelik oyuncak tasarladığına gelince özel eğitim sınıfları, ilkokullar ve anaokulları çoğunlukta.”

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ahşap oyuncak ustası Haşim Süzme ile görüşme yapılan bu araştırmada; Haşim Süzme'nin oyuncak ustası olması sürecinde belli yollardan geçtiği görülmektedir. 75 yaşında olan Haşim Süzme'nin kalabalık bir ailede büyüdüğü ve babasının işi dolayısıyla çocukluğunun farklı illerde geçtiği göze çarpmaktadır. Küçük yaşlardan itibaren bu işe merak saldığını ifade eden Haşim Süzme, yeteneklerinin farkında olarak ahşap oyuncaklara yöneldiğini, öğretmen ve komşularının etkisiyle birlikte de bu işte hızla ilerlediğini ifade etmektedir. Ahşap oyuncak ustası Haşim Süzme'nin oyuncak tasarlarken kullandığı materyalin yıllar içinde değişiklik göstermediğini ifade etmiştir. Öte yandan kendisine oyuncak tanımını sorulduğunda “yaşanmamış çocukluğum” olarak ifade etmesi kalabalık bir ailede büyümenin getirdiği etkenlerden kaynaklandığı şeklinde değerlendirmek mümkündür. Haşim Süzme, oyuncakları tasarlarken müze veya okulların bu doğrultuda isteği olmadığı sürece halk kültürü öğelerini kullanmadığını belirtmiştir. Haşim Süzme Antalya'ya özgü bir oyuncak olmadığını belirtirken, geleneksel oyuncaklara her yörede rastlandığını ifade etmiştir. Haşim Süzme'nin tasarladığı oyuncakların yurt dışında da talep gördüğünü söylemek mümkündür. Haşim Süzme kendisinin ahşap oyuncak ustalığından başka bir mesleği olmadığını, 10 yıldır özellikle okullara yönelik oyuncak tasarladığını ve istendiği takdirde ücretsiz olarak müzelere ve okullara oyuncak tasarlayabildiğini ifade etmiştir.

Çalışmanın sonuçlarına göre; ülkemizin çeşitli bölgelerinde bulunan ahşap oyuncak ustalarının tanınması amacıyla çalışmalar yapılabilir. Bu doğrultuda ahşap oyuncak ustalarının bulunduğu bölgedeki okullara ve öğretmenlere materyal sağlanması bakımından kaynak oluşturabilir.

KAYNAKÇA

- Ak, D. (2006). *Oyun ve oyuncak kavramlarının tarihsel ve kültürel değişimine endüstriyel tasarım açısından bir bakış*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Anadolu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Akaroğlu, E.G. ve Dereli, E. (2012). Okul öncesi çocukların görsel algı eğitimlerine yönelik geliştirilmiş eğitici oyuncakların çocukların görsel algılarına etkisi. *Zeitschrift Für Diewelt Der Türken/ Journal Of Worlds Of Turks*, 4 (1), 201-222.
- Akgül, H. ve Öztürk, M. C. (2004). Oyun ve oyuncağın tarihsel gelişimi. *Çocuk Forumu*, 7 (1), 54-58.

- Aydın, H. E. (2012). *Oyuncak tasarımında sürdürülebilirlik esaslarının uygulanması: ahşap oyuncak örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Anadolu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni* (3.baskı). Ankara: Eğiten Kitap.
- Dalğar, T. ve Kaya, A. İ. (2017). Oyuncak tercihinde ahşap malzeme özelliklerinin incelenmesi. *İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi*, 6(3), 9-16.
- Gorman, A.B. (1985). Toys are us. *Yale-New Haven Teachers Institute*, 06, A.B.D.
- Gürpınar, A. (2014). Küreselleşen kentte oyuncak: İstanbul'da bölgesel bir oyuncakçı kümelenmesi üzerine. *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi*, Özel Sayı: 2 (Aynalı Labirent: Küreselleşen Kentte Tüketim) ,133-146.
- Heljakka, K. (2008). Toy storiess, design, play, display, adult experience with designer. *Toys. The Nordic Conference on Experience*, 12-27.
- Kırman, A. (2019). *Çocuk kitaplarında oyun ve oyuncak kavramının incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Korucu, S. ve Kurtlu, Y. (2016). Türkçe öğretmenlerinin Türkçe dersinde eğitsel materyal olarak oyun ve oyuncak kullanımına yönelik görüş ve önerileri. *Turkish Studies (Elektronik)*, 11(9), 539-558.
- Kozak, M. ve Güncan, Ö. (2021). Oyuncak müzeleri ve ziyaretçi deneyimleri. *Social science development journal*, 6 (24), 74-96.
- Köycekaş, A. ve Köycekaş, A. (2015). Oyuncakların son kullanma tarihi yoktur. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, Uluslararası Katılımlı 3. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongre Kitabı.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded source book* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Niemann, H. ve Onur, B. (2019). Oyuncakın gelişim tarihi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 24(1), 55-61.
- Onur, B. (2019). Tarih boyunca oyunlar ve oyuncaklar. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)* , 25 (2) , 365-386.
- Önder, M. (2020). Oyun, oyuncak ve oyuncak müzelerinin çocuk eğitiminde aktif olarak kullanılması ve başarıya katkısı. *Amasya İlahiyat Dergisi*, 15, 179-204.

- Özer, Ö. ve Akgül, D. (2021). Oyuncak seçiminde ebeveynlerin cinsiyet algısının satın alma niyeti üzerindeki etkisi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 17 (38), 5332-5353.
- Özgenç Erdoğan, N. ve Renda, F. Ş. (2021). Rönesans'tan modern döneme batı resim sanatında oyuncağın görünürlüğü. *Ulakbilge*, 58, 406-423.
- Özyürek, A., Tezel Şahin, F. ve Gündüz, Z. B. (2018). Nesilden nesile kültürel aktarımda oyun ve oyuncakların rolü. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27 (1), 1-12.
- Uçan, L. (2019). Dolmabahçe Sarayı'nda çocuk olmak: Sultan Abdülaziz'in şehzâdelerinin ve sultanevendilerinin çocukluk yaşantılarından kesitler. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, (14), 229-258.
- Usta, İ. (2021). Eğitici ahşap oyuncaklarla okul öncesi çocuklarda somutlaştırma becerilerinin kazanılması. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10 (20), 224-236.
- Vatandaş, S. (2020). Oyun ve oyuncak: teknolojik ve toplumsal dönüşüm sürecinde oyun ve oyuncağın anlamsal ve işlevsel değişimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 11 (28), 913-930.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Zorluoğlu, S.L. ve Çakır Elbir, B. (2019). Eğitsel oyuncak ve eğitsel oyun içerikli araştırmalardaki eğilimler: içerik analizi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (27), 1-22.